EESTI RIIKLIK AUTOREGISTRIKESKUS

Riigikontroll
Narva mnt 11 a
15013 Tallinn

Teie 22.07.2003 a nr 2-7.1-FA/03/1162

Meie 01.08.2003 nr 1-2/03/18744-2

Kontrolliaruande eelnõu

Täname Riigikontrolli meeldiva koostöö eest auditi läbiviimisel. Teie poolt tehtud ettepanekuid arvestame oma edaspidise töö korraldamisel.

Esitatud ettepanekutele lisame oma seisukohad :

- p.2.3. ARK on lähtunud Eesti Vabariigi õigusaktidest ning heast raamatupidamise tavast 2002 aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande koostamisel.
  Kehtiv seadus ei näe ette riigilõivude nõuete ja kohustuste kajastamist aastaaruandes, selleks puudub seadusest tulenev kohustus.
  Riigilõivude nõuete ja kohustuste selgitamine ja dokumenteerimine on ilma infotehnoloogilise lahenduseta aga väga mahukas töölõik.
  ARK teostas 2002 aastal 343 856 toimingut. Täna puudub infotehnoloogiline lahendus võrdlemaks Maksuametisse laekunud riigilõivude - ja ARK-s liiklusregistri toimingute arvu alusel arvestatud riigilõivude summat.
  Maksuameti ja ARK vahel oleks vajalikud infotehnoloogilised lahendused, mille loomiseks puuduvad meil hetkel aga eelarves rahalised vahendid

  ARK alustab Maksuametiga saavutatud kokkuleppe alusel läbirääkimisi probleemi lahendamiseks 05.08.2003
  - Peame vajalikuks riigilõivude laekumise peegeldamist ARK infososüsteemis reaalajas, mis välistaks tänaseks kerkinud probleemid tulevikus.
  - Oleme alustanud läbirääkimisi pankadega (Krediidipank) riigilõivude tasumise probleemide lahendamiseks ARK büroodes.
  - Aruandes toodud riigilõivude summade vahe tekkimise põhjuste väljaselgitamise tähtajaks palume määrata 01.01.2004a. (Teie e-maili teel saadetud kontrollaruande eelnõus oli tähtajaks samuti 01.01.2004) Kuni analüüsi tulemuste selgumseni ei saa lugeda tõestatuks ARK pilootprogrammi andmete (tekkepõhised) ja maksuameti kontode laekunud summade (kassapõhised) võrdlemise teel välja toodud vahet.

- p.3.2. ARK aktsepteerib täielikult ettepanekut tõhustada sisekontrolli riigihankekonkursside läbiviimisel. Vastavad protseduurireeglid töötatakse välja 01.11.2003.a.

Mäepealse 19
12618 TALLINN
reg nr 70000823

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 04.08.03 Reg.nr 2-7.4-FA/03/1162-2

tel 620 1200
fax 620 1201

Esitatud tähelepanekutele lisaks:

- p3.1.1. Kehtivate õigusaktide kohaselt on ARK kohustatud koguma sularahas riigilõive alla 100.- krooni , mida oleme ka teinud ja vastavalt nõuetele maksuametile üle kandnud.(võtmata täiendavat tasu).
- ARK tööspetsiifika nõuab kohest liiklusregistri toimingute teostamist, mis omakorda muudab keeruliseks laekumise kontrolli.
  ARK klientideks on enamuses eraisikud, kes soovivad tasuda riigilõivu liiklusregistri toimingute eest kohapeal - ARK büroodes.
  ARK kasutaks meelsasti pankade teenuseid, kuid peaaegu kõikides ARK büroodes või büroode naabruses on pangad oma filiaalid sulgenud (Ühispank sulgeb kontori Tartu büroos septembris 2003) Nagu märgite oma kontrollaruande eelnõus, võtavad riigilõivu vastu ka (lisaks pankadele) 2 erafirmat ja Eesti Post. Antud asutuste riigilõivu maksmist tõendavatel dokumentidel on saajaks märgitud Maksuamet - seega eeldame, et raha laekub saajale.
  ARK kontrollib vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele nr 140 §9 riigilõivu tasumist tõendaval dokumendil olevate andmete korrektsust (kuna antud asutuste korral ei saa laekumist elektrooniliselt kontrollida) ja arhiveerib selle teostatud toimingu muude dokumentide juurde.
  Alates 2002 aasta jaanuarist on ARK-s võimalik maksete kontrollimine elektroonilisel teel, mida ka tehakse. Riigilõivu võtva asutuse kohustus kontrollida riigilõivu laekumist elektroonilisel teel enne toimingu sooritamist kehtestati Riigilõivuseaduse muutmise seaduse jõustumisega alates 01.01.2003.a.

- p3.1.4. ARK arvestab tähelepanekus väljatoodud soovitust, kuid on jäänud ootama peatset riigihangete seaduse muudatust.

- p3.1.5. ARK ei ole tänaseks ületanud AS –ga Medisoft korraldatud riigihanke (nr003447TV) maksumust ning ei ületagi seda. Lepingujärgsed arendus- ja hooldustööd teostatakse nii, et peetakse kinni riigihanke maksumusest.

- p.3.1.6. Erieesmärgiliste toetuste osakaalu vähendamise võimalusena tulevikus näeme Vabariigi Valitsuse vastava määrusega kõrgemate palgaastmete (astmepalkade) rakendamise võimaldamist ka hallatavatele riigiasutuse töötajatele, mis oleks reaalne korraldada alates 2004 aastast.

Lugupidamisega

Eero Till
Direktor

Koopia: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

Hr Kaie Karniol
Riigikontroll
Peakontrolör

Teie 22.07.2003 nr 2-7.1-FA/03/1161

Meie 07.08.2003 nr 1-11.2-1/7029

Vastus kontrollaruande eelnõule "Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta"

Austatud Pr. Kaie Karniol

Täname Teid asjalike tähelepanekute ja ettepanekute eest. Teie hinnangud antud valdkonnale aitavad tõhusalt kaasa edasiste arengute planeerimisele.
Saadame meie kommentaarid kontrollaruandele ning teavitame Teid rakendatavatest abinõudest:

Tähelepanekud 3.1.1. ja 3.1.2.
Riigilõivu võtja, kelleks on vastavalt riigilõivuseaduse § -le 5 ARK, on kohustatud vastavalt seaduse § 7 lg 2 võtma vastu kuni 100 kr sularahasummasid. Suuremate summade sularahas vastuvõtmise kohustust seadus ei sätesta. Seega ei ole ARK kohustatud suuremaid summasid sularahas vastu võtma.
Vastavalt seaduse §-le 4 on riigilõivu maksjaks isik, kes on kohustatud tasuma riigilõivuga maksustatud tehingu. Üle 100 kr summade puhul saab seda teostada näiteks krediidiasutuste vahendusel. Riigilõivuseaduse § 7 lg 4 sätestab, et riigilõivu tasumist tõendavale dokumendile tuleb märkida isiku nimi, kelle eest riigilõiv tasuti. Seega võib üheselt järeldada, et isik ei pea ise riigilõivu tasuma, vaid võib selleks volitada mõne teise isiku. See on kahe eraõigusliku isiku omavaheline tehing ja on igati seaduslik. Teise isiku nimelt arvelduste tegemine ei ole piiratud tegevus ka krediidiasutuste seaduse kohaselt.
Riigilõivuseaduse § 10 sätestab, et riigilõivu võtja poolt täiendava tasu võtmine riigilõivuga maksustatud toimingult on keelatud. Seega ei tohi ARK võtta täiendavat tasu. Piirang ei kehti aga äriühingute suhtes, kes teevad arvelduse kliendi nimel, sest nad ei ole riigilõivu võtjaks riigilõivuseaduse tähenduses.
Riigilõivuseadus ega maksukorralduse seadus ei sätesta mõistet "riigilõivu kogumine" ega "koguja", sarnast tegevust ei ole kuidagi reguleeritud, kõneldakse ikkagi üheselt ja selgelt riigilõivu võtmisest. ARK ega keegi teine ei ole kohustatud riigilõivu koguma. Samas ei ole keelatud tegevus võtta paljude isikute käest riigilõivu ja osutada neile arveldusteenust - ehk raha riigieelarvesse üle kanda.
Seega on Teie poolt toodud väide lk. 8 "Riigilõivude kogumine ja ülekandmine äriühingute poolt on ebaseaduslik" ebatäpne. Tegemist on täiesti seadusliku tegevusega.

000736

Harju tn. 11
15072 TALLINN
Reg. kood 70003158

Tel: (0) 625 6304
Faks: (0) 631 3660
E-mail: info@mkm.ee

Hansapank 767
a/a 2210011147466

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
08.08.03 2-7.4-FA/03/1161-2

Eeltulenevast ei nõustu me ka p.3.1.2. toodud tähelepanekuga, millest võib välja lugeda, nagu puuduks äriühingutel õigus võtta teenustasu arveldusteenuse eest. Äriühingud ei ole riigilõivu võtjad seaduse tähenduses.

Ettepanekud 2.3. ja 3.2.

Oleme nõus Teie tähelepanekutega, mis näitavad, et võimalikud sisekontrollimehhanismid ei võimalda tagada riigilõivude õigeaegset ja õiges summas laekumist eelarvesse ning õiget ja usaldusväärset info jõudmist asutuse raamatupidamisse.
Näeme, et olemasolev riigilõivude laekumissüsteem ei võimalda ARK-il täita riigilõivuseaduses talle pandud kohustust kontrollida riigilõivu laekumist Maksuameti kontole enne toimingu sooritamist.
Peame vajalikuks asuda läbirääkimistesse Rahandusministeeriumi ja Maksuametiga olemasoleva riigilõivu laekumissüsteemi muutmiseks, mis võimaldaks ARK-il täita talle seadustes pandud kohustusi.
Ministeeriumi eelarve- ja finantskontrolli osakond on asunud täitma ministeeriumile riigilõivuseaduse § 30 pandud kontrolli kohustusi.

Lugupidamisega

Meelis Atonen
Minister

Marika Priske
Kantsler

Meeli Õismaa

06256403

006317

MAKSUAMET

Pr Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie 22.07.2003. a nr 2-7.1-FA/03/1159

Meie 28. 07. 2003 nr 3-01/ 6825-1

Maksuameti sisukohad kontrolliaruande eelnõu kohta

Maksuametile on saabunud Riigikontrolliaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002.aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta". Vastavalt Teie pöördumisele edastame käesolevaga Maksuameti seisukohad ning ettepanekud aruandes toodud ning Maksuametit puudutavate ettepanekute osas.

Aruande punktis 2.3 toodud ettepaneku kohta märgime, et Maksuamet on valmis osutama igakülgset kaasabi selgitamaks välja vahe tekkimise põhjused 2002.aastal tegelikult Maksuametile laekunud riigilõivude summa ja Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse (ARK) poolt osutatud liiklusregistri toimingute arvu alusel arvestatud summa vahel. Maksuametil on võimalik väljastada ARK vastava pöördumise alusel kõik antud asutuse toiminguid puudutavate riigilõivu laekumiste ja tagastamise andmed.

Siiski tuleks siinjuures märkida, et ARK ei ole senini kordagi esitanud Maksuametile kirjalikku taotlust, milles esitataks soovi võimaldada Maksuametilt nt e-Maksuameti kaudu kontrollida riigilõivu laekumise ja tagastamise andmeid Maksuameti laekumiste programmis või tehtaks ettepanekut luua programmirakendus, kuhu saaks märkida tasutud summa eest konkreetse toimingu teostamise. Kuigi viimatinimetatu nõuab IT-ressursi planeerimist ning on ajamahukas, on Maksuamet igati avatud ARK ettepanekutele.

Punktis 3.1.3 toodud märkuse osas Maksuamet märgib, et riigilõivuseaduse § 7 lg 4 kohaselt näidatakse riigilõivu tasumise korral riigilõivu tasumist tõendaval dokumendil toimingu nimetus, mille eest riigilõivu tasuti, või viidatakse õigusaktile, mille alusel riigilõivu tasuti. Samuti märgitakse riigilõivu tasumist tõendavasse dokumenti isiku nimi, kelle eest riigilõivu tasuti. Mitmed riigilõivude võtjad on kehtestanud toimingute teostamisel põhimõtte, et makseselgitusse peab olema väga täpselt märgitud toimingu objekt ja/või isiku nimi, kelle eest tasumine toimus. Juhul kui makseselgitus ei anna täielikku kindlust, et sama dokumendi alusel ei ole võimalik ka muid toiminguid teostada, siis toimingu teostaja keeldub toimingut teostamast ning teeb otsuse riigilõivu tagasimaksmise kohta. Sellisel juhul teostatakse soovitud toiming alles siis, kui on märgitud nõuetekohase makseselgitusega tasumine. Maksuamet on arvamusel, et riigilõivu väära- ja topeltkasutamise võimaluse ärahoidmiseks, võiks eelnimetatud põhimõtet kasutada ka ARK.

Narva mnt 9a
15176 TALLINN

Telefon 683 5700
Faks 683 5709

Reg. kood 70000349
maksuamet@ma.ee
http://www.ma.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
29.07.03 2-7.4-FA/03/1159-3

MA 00022562

Samas juhime tähelepanu ka asjaolule, et vastavalt riigilõivu tasumise kontrollimise korra § 7 on riigilõivu võtval asutusel, kes on saanud Maksuametilt loa Maksuameti pangakontole laekunud riigilõivu elektroonilisel teel kontrollimiseks, võimalik krediidiasutusega sõlmitavas lepingus leppida kokku, et riigilõivu võttev asutus võib võtta vastu kaardimakseid. Ka nimetatu aitaks osaliselt välistada riigilõivude tasumise ja laekumisega tekkinud probleeme ARK-s.

Muus osas Maksuamet nõustub Riigikontrolli seisukohtadega ning nagu varasemalt mainisime, oleme valmis igakülgselt aitama ARK-d riigilõivudega seotud probleemistiku lahendamisel.

Lugupidamisega,

Aivar Rehe
Tolliameti peadirektor
Maksuameti peadirektori ülesannetes

Aet Tummeleht 6835800
Rainer Osanik 6835830

RAHANDUSMINISTEERIUM

Kaie Karniol
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie 22.07.2003.a nr 2-7. 1-FA/03/1160

Meie 05.08.03.2003.a nr X-2/18504

Kontrollaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Eesti riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta"

Lugupeetud Kaie Karniol

Käesoleva kirjaga edastame Teile Rahandusministeeriumi seisukohad ja kommentaarid kontrollaruande eelnõus "Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta" toodud soovituste kohta.

Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõus *(edaspidi eelnõu)* tehakse punktis 2.3. muu hulgas Rahandusministeeriumile ettepanek täiendada riigilõivuseadust nii, et Eesti Riiklikul Autoregistrikeskusel *(edaspidi ARK)* oleks võimalik oma raamatupidamisaruannetes kajastada õigeaegselt ja kõikehõlmavalt riigilõivusid, mille puhul ollakse riigilõivuga maksustatud toimingute teostajaks ehk riigilõivu võtjaks, ning et oleks võimalik kajastada ka asutuse bilansis riigilõivudega seotud tekkepõhiseid nõudeid ja kohustusi vähemalt aastalõpu seisuga.

Riigilõivuseaduse üldosa muudeti eelmisel aastal (RT I 2002, 105, 610) ja jõustus 1. jaanuaril 2003. Arvestades, et Riigikontroll kontrollis ARK'i 2002.a suhtes, siis sel ajal kehtis veel seaduse eelmine redaktsioon. Rahandusministeerium on seisukohal, et uues redaktsioonis on järgitud eelpool mainitud ettepanekut ning täiendavat seadusemuudatust tarvis ei ole.

Eelnõu punktis 3.2. palub Riigikontroll anda õiguslik hinnang riigilõivude kogumise ja Maksuametile ülekandmise seaduslikkuse kohta äriühingute poolt.

Liiklusregistri toiminguid teostab ARK, kelle toimingud on riigilõivuga maksustatavad toimingud (RLS § 3 lg 2 p 8). Riigilõivu võtja on see, kes sooritab riigilõivuga maksustatava toimingu (RLS § 5), järelikult on riigilõivu võtjaks ARK. ARK kogub sularahas kuni 100-krooniseid makseid, suuremaid sularahamakseid saab tasuda Tallinnas Liivi Teeninduse OÜ kaudu ja Pärnus Varantes OÜ kaudu.

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
06.08.03 2-7.4-FA/03/1160-2

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee

Reg. kood 70000272

Selles, et riigilõiv makstakse esindaja kaudu, mitte isiklikult, ei ole midagi taunitavat. Tulenevalt TsÜS § 115 võib tehingu teha ka esindaja kaudu. Esindaja kaudu ei või teha tehingut, mis seadusest või kokkuleppest tulenevalt tuleb teha isiklikult. RLS-s ei ole sätestatud, et riigilõivu tuleks maksta isiklikult. Praktikas on tihti ette tulnud olukord, kus üks isik tasub riigilõivu teise eest (nt audiitori kutse taotlemisel tuleb audiitori kutse taotlejal tasuda riigilõivu, kuid mõnikord on taotleja eest tasunud lõivu audiitoräriühing, kus taotleja töötab).

Riigilõivu tasumisele on RLS-st tulenevad järgmised nõuded:

1) lõiv tasutakse enne riigilõivuga maksustatud toimingu sooritamist (§ 7 lg 1);
2) kuni 100 kroonise riigilõivu on riigilõivu võtja kohustatud vastu võtma sularahas (§ 7 lg 2);
3) riigilõivu tasumise korral näidatakse riigilõivu tasumist tõendaval dokumendil toimingu nimetus, mille eest riigilõivu tasuti, või viide RLS sättele, mille alusel riigilõivu tasuti (§ 7 lg 4);
4) riigilõivu tasumise korral märgitakse riigilõivu tasumist tõendavasse dokumenti isiku nimi, kelle eest riigilõivu tasuti (§ 7 lg 4);
5) riigilõivu tasumisel krediidiasutuse kaudu peab olema tuvastatav konkreetne toiming, mille eest riigilõivu tasutakse, kui nii on ette nähtud õigusaktis (§ 7 lg 5).

Ka nimetatud nõuetest nähtub, et ei eeldata riigilõivu tasumist isiklikult, vt p 4. Tulenevalt TsÜS § 118 lõikest 2 kui esindajana tegutseva isiku avaldused või käitumine mõjutavad teist isikut mõistlikult uskuma, et esindajana tegutsevale isikule on antud volitus tehingu tegemiseks ning esindatav teab või peab teadma, et isik tegutseb tema nimel esindajana ja talub selle isiku sellist tegevust, siis loetakse, et esindatav on volituse andnud. Seega, kui riigilõivu maksja usaldab ettevõtjat, kes maksab tema eest riigilõivu, siis ei ole põhjust sellist tehingut keelata. Samuti ei eeldata, et riigilõive tuleks maksta tingimata krediidiasutuste kaudu, vt p 5.

Küll aga ei ole antud juhul täidetud riigilõivuseaduse § 7 lõikest 1 tulenev nõue, mille kohaselt tuleb riigilõiv tasuda riigilõivu võtjale enne riigilõivuga maksustatud tehingu sooritamist. Sellises olukorras sooritab ARK ehk riigilõivu võtja toimingu hetkel, kui riigilõiv pole temale veel tasutud. See, kui riigilõivu maksja maksab sularahas riigilõivu summa ettevõtjale (Liivi Teeninduse OÜ ja Varantes OÜ), ei tähenda veel seda, et see lõiv riigile ka laekub. Õige oleks sellel juhul sooritada toiming alles siis, kui riigilõiv on riigilõivu võtjale esindaja ehk ettevõtte kaudu laekunud.

Riigikontrolliga ei saa nõustuda arvamuse p 3.1.2 toodud seisukoha osas, mille kohaselt peetakse riigilõivu võtjaks Liivi Teeninduse OÜ-d ning Varantes OÜ-d. Tulenevalt RLS § 5-st on riigilõivu võtjaks valitsus- ja kohaliku omavalitsuse asutus, valitsusasutuste hallatav riigiasutus ja kohaliku omavalitsuse hallatav asutus, muu avalik-õiguslikke ülesandeid täitev asutus, kohus, valla- või linnasekretär, kes teostab riigilõivuga maksustatud toimingu. Riigilõivuga maksustatud toimingu teostajaks on siiski ARK, seega on tema ka riigilõivu võtja. Niisiis ei teki probleemi ka sellest, et eelnimetatud äriühingud võtavad riigilõivu sularahas maksmise eest lisaks teenustasu. Vastasel korral tõstetuks küsimus ka krediidiasutustes ebaseaduslikult võetavatest teenustasudest, kuivõrd näiteks Hansapanga hinnakirja alusel tuleb Hansapangas maksta 3 krooni riigilõivu tasumise eest riigiasutuses.

Kuna riigilõivu võtja ja toimingu sooritaja on ARK, siis peaks ARK-l olema ikkagi ülevaade võetud riigilõivudest. Tulenevalt RLS § 12-st teeb riigilõivu võtnud asutus otsuse riigilõivu tagastamise taotluse rahuldamise suhtes.

Kuivõrd ARK on spetsiifiliste vajadustega asutus, kellel on vaja riigilõive kiiresti sularahas vastu võtta, kellel aga endal ei ole selleks võimalusi, mistõttu aktsepteeritaksegi riigilõivude kogumist

ja ülekandmist äriühingute poolt, siis tuleks ARK klientidele/ riigilõivu maksjatele säilitada riigilõivu maksmise võimalus läbi esindaja. Seda vähemalt seni kuni õigusaktide tasandil või organisatsiooniliselt süsteem ümber korraldatakse.
Oleme arvamusel, et see millise viisi toimingust huvitatud isik (riigilõivu tasuma kohustatud isik) lõivu tasumiseks valib, ei ole riigilõivuseaduse reguleerimisala. Riigilõivuseadus näeb ette ka võimaluse tasuda lõiv teise isiku eest ja see on juba isikute omavaheline kokkulepe, kuidas seda tehakse. Seetõttu ei leia me, et ARKis pakutav lõivu tasumise võimalus (Liivi Teeninduse OÜ ja Varantes OÜ) on seadusega vastuolus. Kui aga on tegemist ametnike poolt leitud võimalusega teenida hõlptulu ja vastavad osaühingud on ametnike poolt mahitatud tegevus, siis selline asjade käik on eetiliselt ebakorrektne. Riigilõivu tasujat ei tohiks eksitada ning jätta muljet, et see ongi ainus võimalus tasuda riigilõivu.

Lugupidamisega

Tõnis Palts
Minister

Raivo Sulg
Asekantsler kantsleri ülesannetes

Marge Kaskpeit 611 3645 marge.kaskpeit@fin.ee
Eleri Ehrlich 611 3219 eleri.ehrlich@fin.ee
Mariliis Männik 611 3411 mariliis.mannik@fin.ee